

УДК 351.75:323.285:343.85

ПРОБЛЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ, СУСПІЛЬСТВА І ЛЮДИНИ В КОНТЕКСТІ ПРОТИДІЇ ТЕРОРИЗМУ

Юлія Артюхова

*Львівський національний університет імені Івана Франка,
вул. Університетська, 1, м. Львів, Україна, 79000, тел.(032)2394132,
email: yulisinka@gmail.com*

Розглянуто забезпечення безпеки не лише національними державами, а й різноманітними недержавними акторами. Багатогранність загроз безпеки на різних рівнях – від індивідуального (особистості) до всеосяжного (товариства, суспільства) – сприяє розширенню визначення безпеки, оскільки охоплюють одночасно економічні, політичні, культурні, матеріальні цінності. Зараз дедалі важче відокремлювати проблеми безпеки від проблем навколишнього середовища і прав людини. До того ж тероризм завдає шкоди в усіх зазначених сферах. Попередження загроз, ефективна протидія тероризму є умовою забезпечення безпеки кожного окремого громадянина та суспільства загалом, а також безпеки демократичної правової держави.

Ключові слова: безпека; безпека держави; безпека людини; тероризм; протидія тероризму.

Переосмислення поняття безпеки в теорії міжнародних відносин, перехід від традиційного військово-політичного виміру зазначеного феномену до більш комплексного та багатогранного почався в 70-х роках ХХ ст. Вже тоді у низці наукових концепцій як суб'єктів і об'єктів забезпечення безпеки розглядали не тільки національні держави, а й різноманітних недержавних акторів; традиційним військовим загрозам почали протиставляти інші, невійськові, проте не менш небезпечні виклики. Прикладом можна вважати соціологічний напрям теорії міжнародних відносин, у рамках якого обговорюють, зокрема, питання забезпечення безпеки. Представники цього напрямку розглядають світову політику під кутом зору соціальних цінностей, норм і правил, ідентичностей, культури та соціалізації. Акцент у міжнародних відносинах зміщується з держави на суспільство. Формулюючи базові положення соціологічного підходу, А. Вендт зазначає, що важливими одиницями аналізу в дослідженні міжнародних відносин є держави, а державні інтереси формують більшою мірою соціальні структури [9]. Представники соціологічного підходу вкладають у поняття «дилеми безпеки» соціальний, суб'єктивний сенс, стверджуючи, що держави в даному випадку намагаються забезпечити власну безпеку, підтримуючи військову вразливість інших держав. У «спільноті безпеки» держави довіряють одна одній і вирішують спори виключно невійськовими засобами [6]. Дилема безпеки заснована на правилах, які створюють і відтворюють самі учасники. Як уже зазначено вище, особливу роль представники соціологічного підходу відводять суспільству, атже саме воно формує зміст політики безпеки. Упродовж останніх десятиліть ХХ ст. традиційні підходи до визначення безпеки та проблем її забезпечення в теорії

міжнародних відносин піддали критиці в рамках постмодерністського напрямку. Переосмислюючи концепції міжнародної безпеки, С. Вебер, С. Делбі, Д. Кемпбел, Р. Уолкер та інші дослідники говорять про розширення джерел загроз, неможливість відокремити проблеми безпеки від проблем навколишнього середовища і прав людини. З точки зору критичних теорій міжнародних відносин, «безпека не може бути локалізована в одному місці, не важливо, чи йдеться про держави чи міжнародні організації; безпеку необхідно створювати повсюди – в багатьох місцях і на безлічі рівнів» [8, с. 120].

Багатогранність загроз безпеки на різних рівнях – від індивідуального (особистості) до всеосяжного (товариства, суспільства) – вимагає, на думку постмодерністів, плюралізму концепцій безпеки. Системи регіональної безпеки, режимів нерозповсюдження, різноманітні організаційні форми забезпечення безпеки, в тому числі й колективний підхід відіграють важливу роль. Хоча сьогодні ідея колективної безпеки є синонімом блокової системи, розглядаючи як учасників тільки держави.

Постмодерністське трактування проблем безпеки засноване на критичному ставленні постмодерністів до ролі національних держав у сучасній світовій політиці. Політична влада об'єднала людей на певній території, де і формувалася характерна для XIX і XX ст. тотожність між громадянським суспільством, державою та нацією. Саме ця тотожність покладена в основу колишнього уявлення про безпеку, згідно з яким між інтересами особистості, суспільства і держави немає серйозних відмінностей, коли йдеться про протидію внутрішніх і, передусім, зовнішніх загроз. Наприкінці XX ст., на думку постмодерністів, роль територіального чинника в політиці різко послабилася. Сучасні інформаційні технології, розвиток транспортної галузі дають змогу подолати територіальну роз'єднаність, усунути просторові обмеження, що значною мірою впливали на соціально-політичні процеси в минулому. Населення перестає бути однорідним і територіальний принцип втрачає своє значення. З одного боку, безліч політичних, етнічних, релігійних, культурних, професійних спільнот діє в масштабах, що виходять далеко за межі державних утворень. З іншого боку, велика кількість спільностей, соціальних груп та окремих індивідів існує всередині кожної держави, отожд стас актуальною позатериторіальна і позадержавна форма організації політичних, соціально-економічних та соціокультурних процесів. Постмодерністи вважають, що на зміну територіальним спільнотам приходять спільності мережеві, що існують і діють на основі спільних інтересів і цінностей та не залежать від території проживання їхніх учасників. Такі чинники, як належність до тієї чи іншої релігії, економічні інтереси або політична солідарність, можуть переважити цивільно-політичну лояльність щодо держави. Окрім того, постмодерністи зазначають, що держава не тільки не здатна забезпечити безпеку в традиційному її розумінні, а й сама стає джерелом загроз для суспільства та для особистості. Безпека особистості і суспільства (*human security*) хоча й не може повністю замінити традиційне бачення безпеки, проте повинна стати одним з головних елементів концепцій безпеки. Безпека особистості і суспільства включає як кількісні

(наприклад, певний матеріальний рівень), так і якісні аспекти – людську гідність, контроль над власним життям, можливість брати участь у житті суспільства. Постмодерністи вважають, що загальна безпека буде забезпечена лише тоді, коли її суб'єктами будуть просто люди як окремі індивіди, а не громадяни тої чи іншої держави і, тим більше, не самі ці держави. Виразниками такого погляду на безпеку стали, на думку відомих постмодерністів Р. Уолкера та Р. Фалька, нові соціальні рухи, учасники яких стурбовані проблемами збереження миру, культурних відмінностей, екології, бідності, захисту громадянських прав людини, а не військово-політичної безпеки тих держав, у яких вони самі живуть і чиїми вони є громадянами [8]. Вчені постмодерністського напрямку висловлюють думку, що в сучасному світі обговорення питань безпеки повинні вийти за межі компетенції лише професійних військових і політиків. Традиційні способи забезпечення національної та міжнародної безпеки не здатні впоратися з новими загрозами. Нова концепція безпеки не може бути єдиною та уніфікованою, і ніхто не може володіти монополією на її тлумачення [8, с. 144].

Постмодерністські концепції підштовхнули представників інших шкіл і напрямів у теорії міжнародних відносин до переходу від традиційного одностороннього сприйняття феномену безпеки до розуміння його як складного і багаторівневого.

Сучасна теорія і практика міжнародних відносин вважає об'єктом безпеки різні сфери суспільного життя. Формується нове визначення міжнародної безпеки: «Світова політика з забезпечення безпеки виходить як за рамки реалізму з його опорою на баланс сил і коаліції, так і за рамки звичайних заходів колективної безпеки. Розширене визначення безпеки містить одночасно економіку і політику, культурні і матеріальні цінності, держави і недержавних акторів» [5, с. 25].

«Поняття безпеки, – констатували в документах Конференції ООН з проблем навколишнього середовища і сталого розвитку в Ріо-де-Жанейро 1992 р., – все менше і менше стосується військової сфери і, по суті, зливається з завданнями налагодження сталого загальнопланетарного розвитку» [1, с. 66].

Поряд з традиційними військовими та військово-політичними видами безпеки, сьогодні розрізняють такі її види, які кваліфікують як «нові», «альтернативні», «м'які». До них відносять: економічну безпеку, екологічну безпеку, енергетичну безпеку, інформаційну безпеку, продовольчу безпеку, демографічну безпеку, радіаційну безпеку, безпеку від розповсюдження небезпечних інфекційних хвороб, етнокультурну безпеку.

Дослідник А. Неклеса називає сучасні загрози безпеці, пов'язані з розвитком суспільства, ускладненням його технологічних, економічних, соціальних і політичних структур та інститутів – це загрози глобальної фінансово-економічної кризи, перспективи подальшого соціального розшарування світу, можливість виникнення принципово нових ідеологічних конструкцій, формування нової географії конфліктів і поширення «війн за ресурси», радикальний відхід деяких ядерних держав від існуючих правил гри,

дещо вільніше застосування військових засобів, демонстраційне використання зброї масового ураження, пряма загроза її застосування, зростаюча ймовірність регіональних ядерних конфліктів, перетворення тероризму в міжнародну систему, транснаціоналізація та глобалізація асоціальних і кримінальних структур, децентралізація міжнародного співтовариства [3]. Необхідність нових підходів до забезпечення безпеки добре проглядається на прикладі такої глобальної проблеми сучасної світової політики, як проблема протидії міжнародному тероризму.

Хоча сам феномен тероризму не є принципово новим, він пов'язаний з необхідністю забезпечення нових видів безпеки. В минулому тероризм завдавав пряму загрозу інститутам політичної влади та її прямим носіям. Сьогодні терористичні акти істотно знижують рівень безпеки не тільки суспільства загалом, а й окремих його громадян. Наприклад, активність терористів ЕТА спричинила погіршення економічної ситуації і, отже, зниження ступеня економічної та соціальної безпеки населення Країни Басків, що була свого часу доволі розвинутим і благополучним регіоном Іспанії. У результаті сучасних терористичних актів гинуть сотні, а іноді й тисячі людей. Такими терористичними актами можна вважати атаки терористів-смертників на будівлі Всесвітнього торговельного центру в Нью-Йорку, вибухи у громадському транспорті в Мадриді та Лондоні.

Те, що об'єктом терористичних актів стають невинні люди, значною мірою пов'язано з організаційною та ідейно-політичною еволюцією сучасного тероризму. В минулому тероризм пов'язували із внутрішньополітичними процесами та конфліктами в окремих країнах. До терористичних способів політичної боротьби вдавалися екстремістські групи та організації, натхненниками яких були різноманітні радикальні ідеологи. Своїми ворогами терористи вважали існуючу державну владу та її представників. Звичайних людей «з вулиці» вони, найімовірніше, сприймали як своїх потенційних прихильників, заради інтересів яких і вели боротьбу.

З тих пір феномен тероризму суттєво видозмінився. У сучасних умовах очевидна ескалація терористичної діяльності особливих екстремістських організацій. Це вже далеко не випадкові терористичні акти малопідготовлених партизанів – тепер це спеціально організована, часто професійна діяльність цілеспрямовано підготовлених протягом тривалого часу бойовиків або спеціальних агентів. У сучасному світі постійно ускладнюється характер тероризму, швидко наростає витонченість його методів, інтенсивно посилюється антигуманність терористичних актів, що набувають масового і жорстокого характеру [4]. Тероризм спочатку мав внутрішньополітичний характер, з часом став міжнародним, а сьогодні є транснаціональним.

Поняття «міжнародний» і «транснаціональний» тероризм нерідко використовують як синоніми. Проте між ними усе ж існують відмінності. У виданнях, присвячених проблемам тероризму і політичного насильства, йдеться про транснаціональний тероризм, що може здійснюватися автономними,

недержавними акторами, незалежно від того, мають вони якусь підтримку з боку симпатиків держави чи не мають.

Виникнення міжнародного тероризму було наслідком процесів інтернаціоналізації, що розгорнулися у другій половині XIX – на початку XX ст. На відміну від внутрішнього, міжнародний тероризм виражався в акціях, які зачіпали інтереси не однієї, а декількох держав, впливали на міжнародні відносини, а не тільки на внутрішньополітичну обстановку конкретної країни. Еволюція міжнародного тероризму наприкінці XX ст. спричинила його транснаціональний характер.

Транснаціональний тероризм можна розглядати як міжнародний тероризм епохи глобалізації. Він відобразив у собі такі риси сучасної світової політики, як зростаюча прозорість кордонів, зростання чисельності та активності недержавних акторів політичного процесу. Так само як і неурядові організації епохи глобалізації, сучасні терористичні угруповання все частіше ґрунтуються на мережевому принципі функціонування.

Неоліберальні теоретики припускали, що мережеві структури переслідуватимуть виключно позитивні цілі, наприклад, охорону навколишнього середовища або захист прав людини. Реальність виявилася значно складнішою та суперечливішою. У процесі становлення та еволюції міжнародного тероризму змінювалися й організаційні принципи терористичних угруповань. У другій половині XX ст. типовішим явищем стали терористичні організації, побудовані за принципом централізації та ієрархії. Це підтверджує приклад найвідоміших терористичних організацій того періоду – ІРА і ЕТА. Вони відзначались характерною наявністю своєрідного базису у вигляді терористичного підпілля та надбудови у вигляді легальних політичних партій, покликаних представляти й артикулювати ідеї та цілі терористів широкої громадськості. Для ІРА легальною надбудовою виступала партія «Шин фейн», для ЕТА – партія «Ері Батасуна». Терористи-бойовики діяли не на власний розсуд, а відповідно до поставлених політичним керівництвом цілей. Терористичні організації, побудовані за ієрархічним принципом, не були повною мірою самодостатніми. Вони потребували зовнішньої підтримки, що значною мірою сприяло виникненню такого явища, як «спонсорство міжнародного тероризму». Відмінність мережевих терористичних структур від ієрархічних полягає в тому, що в рамках мережевих структур практично неможливо виокремити якесь політизоване крило. Кожен з окремих елементів мережі може самостійно і практично без контролю з боку центру коригувати, відповідно до конкретних умов, свої програмні установки та здійснювати терористичні акти. Властивий мережевим структурам горизонтальний характер зв'язків і відсутність прямої ієрархічної співвідпорядкованості надають додаткової гнучкості і стійкості. Кожен з окремих вузлів мережі на практиці цілковито автономний, а загалом вона подібна на добровільну коаліцію учасників: якщо ліквідувати або нейтралізувати окремі елементи або навіть ядро організації, її діяльність припиниться.

Найпоширенішим різновидом сучасного транснаціонального тероризму став ісламістський тероризм. Однак слід пам'ятати, що не варто ототожнювати іслам як одну зі світових релігій, а ісламізм – як різновид політичного екстремізму. Сучасні транснаціональні терористичні структури, натхненні ідеями радикального ісламізму, вважають ворогами не тільки такі держави, як Сполучені Штати Америки та Ізраїль. Вони вороже сприймають також помірні політичні режими в мусульманських країнах, інститути влади і громадянського суспільства держав Європи, США та інших країн, які можуть стати перешкодою на шляху досягнення кінцевої цілі ісламістських екстремістів – створення всесвітнього халіфату.

Зростання небезпеки з боку тероризму для інтересів держави, суспільства і людини обумовлено також технічним та технологічним прогресом. Поява нових видів зброї і способів збройної боротьби створює передумови для виникнення нових різновидів тероризму. Наприклад, наявність і потенційна можливість поширення ядерної зброї породили загрозу ядерного тероризму. Найнебезпечнішим різновидом сучасного тероризму є ядерний тероризм. Останніми роками створені всі умови для його прояву: наявність великої кількості ядерних країн (Великобританія, Франція, Китай, КНДР, Індія, Пакистан, Росія, Ізраїль) з численними претензіями одна до одної; існування величезного числа порогових країн (за оцінками фахівців, понад 20 країн знаходяться на порозі створення ядерних боєприпасів), які дають потужний поштовх до подальшого поширення ядерної зброї; накопичення величезних ядерних арсеналів, незважаючи на процес роззброєння у світі; існування на території понад 30-ти країн світу близько 450 промислових, а також сотень дослідницьких реакторів; наявність безлічі різних ядерних об'єктів інфраструктури. Все це створює об'єктивні передумови для розширення сфери діяльності злочинних і терористичних угруповань, поширення можливих актів тероризму на ядерно-збройному та ядерно-промисловому комплексах. Становище ускладнюється ще й тією обставиною, що у сферу забезпечення діяльності ядерних об'єктів залучені сотні тисяч фахівців і допоміжного персоналу, що суттєво підвищує вразливість систем їхнього захисту.

На щастя для людства, реальних актів ядерного тероризму досі не було. Якщо ж такі відбудуться, то їхні наслідки можна порівняти з наслідками так званої «обмеженої ядерної війни».

Поява ядерної зброї зумовила появу загрози ядерного тероризму, а наявність хімічної та бактеріологічної зброї стала передумовою для виникнення відповідних різновидів тероризму. На відміну від ядерного тероризму, безпосередня небезпека з боку хімічного та бактеріологічного тероризму значно реальніша. Прикладом акції хімічного тероризму можна назвати використання отруйних газів у токійському метро японської секти «Аум Сенрікьо» в березні 1995 р. Сучасний біологічний тероризм – різновид тероризму, в основу якого покладено використання терористичними структурами досягнень сучасної біологічної науки. Він представляє реальну загрозу інтересам особистості, життєво важливим інтересам суспільства і держави. Адже при вчиненні

терористичного акту використовують біологічні засоби (бактерії, віруси, рикетсії тощо) проти населення з метою знищення максимальної кількості людей.

Розвиток інформаційних технологій і комп'ютерної техніки створили передумови для появи ще одного різновиду терористичної загрози – кібертероризму.

Науково-технічний прогрес відображається не тільки в інформаційній сфері, під його впливом змінюються й інші сфери суспільного життя. З технологічної точки зору, сучасне суспільство стало значно складнішим порівняно з недавнім минулим. Водночас воно стало вразливішим для можливих терористичних атак. Сьогодні терористи можуть використовувати погрози диверсій на виробничих об'єктах, у системах життєзабезпечення для досягнення своїх злочинних цілей. Отож технологічний тероризм стає ще одним небезпечним різновидом тероризму. Сьогодні відомі дві великі організації, які готові брати на себе провідну роль у боротьбі з кіберзлочинністю на міжнародному рівні. Це Підрозділ по боротьбі з тероризмом ОБСЄ, а також Інтерпол. Крім цього, у Європейському Союзі розпочав роботу Центр по боротьбі з кіберзлочинністю (European Cyber Crime Centre). Країни-члени ЄС і європейські інституції мають намір підтримувати Центр по боротьбі з кіберзлочинністю для створення оперативних і аналітичних можливостей її розслідування та задля співпраці з міжнародними партнерами [2].

Протистояння терористичним загрозам теоретично захищає не тільки інтереси держави та суспільства, а й життя та здоров'я людей. Водночас сама держава теж може представляти загрозу для особистої безпеки, прав і свобод громадян.

Відомо, що в умовах антидемократичних режимів не дотримуються прав людини, оскільки громадська думка як розвинений соціальний інститут відсутня або взагалі не здатна чинити істотного впливу на політику. За таких обставин держава, не соромлячись у виборі засобів, іноді може досягати успіхів у боротьбі зі злочинністю і тероризмом. Однак ці успіхи часто пов'язані з серйозними втратами для суспільства і конкретних людей, тому в умовах демократії антидемократичні методи та засоби боротьби з тероризмом неприйнятні. Як засвідчує практика країн з усталеними демократичними режимами, за проведення контртерористичної політики виникає чотири головні проблеми з дотриманням ліберальних принципів, передусім – прав людини. Перелічимо ці проблеми: розробка і прийняття антитерористичного законодавства, сумісного з демократичним характером політичної системи; використання воєнізованих антитерористичних підрозділів; здійснення розвідувальних операцій на території власної країни; державний контроль за ЗМІ в умовах протидії тероризму. Досвід країн, що зіштовхнулися з терористичною загрозою, засвідчує, що такі проблеми можна вирішити, однак найчастіше рішення знайти складно. Ступінь розробленості спеціального антитерористичного законодавства залежить від характеру та рівня терористичної загрози. Наприклад, ті західноєвропейські країни, які не

зіштовхнулися з серйозними загрозами з боку міжнародного тероризму, зазвичай, не мають розвиненого антитерористичного законодавства. І навпаки, такі країни, як Великобританія, Німеччина, Іспанія, Італія та Франція, де терористичні акти відбувалися часто, впроваджують значну кількість юридичних актів, на основі яких можлива протидія злочинній діяльності терористів. Окрім того, антитерористичне законодавство у цих державах поступово стає жорсткішим, набуваючи більш репресивного характеру. Громадськість у цих випадках, незважаючи на прихильність ліберально-демократичних цінностей, підтримувала подібне посилення, виправдовуючи це як «необхідне зло», нав'язане суспільству «великим злом», тобто діяльністю терористів.

Зокрема, у Великобританії значно розширені права поліції та служби безпеки у проведенні обшуків та арештів осіб, підозрюваних у тероризмі. Можливість застосування аналогічних заходів узаконена у ФРН. Водночас там обмежили, а в деяких випадках навіть заборонили адвокатам, яких підозрюють у сприянні терористам, захищати учасників кримінальних процесів, пов'язаних з тероризмом. В Іспанії, відповідно до антитерористичного законодавства, суддям надали право забороняти політичні організації та закривати ЗМІ, що підтримують терористів, а термін досудового попереднього ув'язнення збільшили до двох з половиною років. В Італії строк досудового ув'язнення збільшили на третину, і сьогодні він може сягати 12-ти років.

Розширення позасудових процедур, що застосовують у боротьбі з тероризмом, супроводжувалося розширенням масштабів використання сили під час проведення антитерористичних заходів. Щоправда, питання щодо розмірів та меж застосування сили у боротьбі з тероризмом залишається спірним у більшості країн Заходу. Настільки ж спірним є питання щодо форм і методів розвідувальних та контррозвідувальних заходів, що здійснюють спецслужби з метою протидії тероризму.

Відповідно до європейської Конвенції про захист прав людини, держава має законне право проводити секретні розвідувальні операції для свого захисту та водночас зобов'язана захищати права і свободи окремих громадян. Це створює складну дилему для спецслужб демократичних держав. Однак періодично виникають скандали, пов'язані з діяльністю спецслужб в Італії, Ізраїлі, США, Швейцарії та інших демократичних країнах, що засвідчують: дотримуватися вищезазначених вимог не завжди вдається.

Оскільки сучасне суспільство набуло яскраво вираженого інформаційного характеру, питання щодо діяльності ЗМІ в умовах боротьби з тероризмом також постало доволі гостро. З одного боку, терористи прагнуть звернути на себе максимальну увагу з боку друкованих і, передусім, електронних засобів масової інформації. З іншого боку, свобода ЗМІ, відсутність державної цензури є важливим принципом їхнього функціонування в демократичному суспільстві. Завдання боротьби з тероризмом неминуче накладають певні обмеження на ЗМІ. У тих країнах, які останніми роками потерпали від терористичних атак, склалася практика політичного і правового регулювання їхньої діяльності. Серед заходів

антитерористичного характеру стосовно засобів масової інформації можна зазначити такі: заборона передач терористів з інтерв'ю по радіо і телебаченню; право за рішенням суду закривати ЗМІ, викриті в симпатії до терористів; заборона на публікацію програмних заяв, маніфестів і пропагандистських матеріалів терористичних груп і організацій; певні обмеження роботи журналістів під час проведення антитерористичних спецоперацій.

Найважливіша цінність людини – це її життя, найважливіше з прав людини – право на безпеку життя. Саме цьому праву загрожує тероризм, отож боротьба з ним є умовою забезпечення безпеки кожного окремого громадянина і всього суспільства загалом, а також безпеки демократичної правової держави.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Доклад Конференции ООН по окружающей среде и развитию / 26 (vol. IV) 20.IX.1992. – P. 66.
2. Кібертероризм у складі сучасних проблем національної безпеки [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.nbuv.gov.ua/Portal/soc_gum/bozk/2007/17text/g17_30.htm.
3. Неклеса А. Управляемый хаос: движение к нестандартной системе мировых отношений / А. Неклеса // Мировая экономика и международные отношения. – 2002. – № 9. – С. 108.
4. Ольшевский Д. Психология терроризма / Д. Ольшевский. – СПб., 2002. – С. 195.
5. Brown S. World interests and changing dimensions of security / S. Brown // World security: challenges for a new century. – N.Y. – 1994. – P. 25.
6. Frederking B. Resolving security dilemmas: a constructivist explanation of the Cold War / B. Frederking // International politics. – June 1998. – № 35. – P. 212.
7. John Richard. Encyclopedia of terrorism and political violence / Richard John. – London ; New York, 2004. – P. 69.
8. Walker R. One world, many worlds: Struggle for a just world peace / R. Walker. – London, 1998. – P. 120.
9. Wendt A. Anarchy is What States Make of It / A. Wendt // International Organization. – 1992. – Vol. 46. – № 2.

Стаття надійшла до редколегії 01.09.2016

Прийнята до друку 15.10.2016

PROBLEMS OF PROVIDING OF THE SECURITY FOR THE STATE, SOCIETY AND PERSON IN CONTEX OF COUNTER – TERRORISM ACTIVITIES

Yulia Artyukhova

*Ivan Franko National University of Lviv,
1, Universytetska Str., Lviv, Ukraine, 79000, tel. (032)2394132,
email: yulisinka@gmail.com*

We consider safety not only nation states but also a variety of non-state actors. The many security threats at various levels – from the individual (person) to comprehensive (association, society) enhances the definition of security because of covering economic, political, cultural wealth. It is difficult to separate the security concerns of environmental problems and human rights, besides terrorism prejudice in all these areas. Warning of threats, effective response to terrorism is a condition for the safety of every individual citizen and society, as well as security of the democratic rule of law.

The need for new approaches to security is well exemplified in such global problem of modern world politics as the problem of countering terrorism. Although the phenomenon of terrorism is not entirely new

nowadays we need to think in the frameworks new types of security. In the past, terrorism posed direct threat to the institutions of political power and their representatives. Today terrorism significantly reduces the level of safety of not only society in general but also of the every citizens themselves.

Key words: safety; security; human security; terrorism; countering terrorism.